ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 146 ՏԱՍՆԵՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Շաբաթ, 21 Օգոստոսի 1896 Շաբաթ, 21 Օգոստոսի ՏԱՍՆԵՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 146

Տարեկան 10 բուբլի, վեց ամիսը՝ 6 բուբլի, երեք ամիսը՝ 3 բ. 50 կ. ամիսը՝ 1 բ., հատը՝ 5 կ.
Բաժանորդ գրում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція „Норъ-Даръ“ կամ Tiflis Rédaction „Nor-Dar“.

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի ասո օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունւում են ասեղնագործ Յայտարարութիւնների բաժին 2 կ., բնիկների համար կրկնապատիկ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսի անցքերը։
Բարդուլիմէոս եկեղեցապետի ճառը։
Նոցին Կայսերական Մեծութիւնների հանդարտորդութիւնը։
Քրոնիկոն.—Լոբանով-Ռոստովսկու մահը։ Տաճկաց հի վերազարձը։ Ընդհանուր պաշարից հրաժարուելը։ Հայոց դպրոցները։ Միջկովիչի ժամանակը Թիֆլիս։ Նաթ-Էդդին շահի ապանդի մասին պատմիչը։ Օրհոդաց երկու նոր դպրոց։ Քանանեան մրցանակաբաշխութիւն։ Արհեստաւորների ուշադրութիւն։ Պարսից պատերազմասիրութիւն։ Լուսանկարական ցուցահանդէսում։ Թիֆլիսի ասեղնագործի մի կարգադրութիւնը։ Դատական պաշտօններ Սիբիրում։ Քէօրօղլեան ընկ. 25-ամեակը։ Մի ինքնասպան բժիշկ։ Ժողովրդական դրօսանք։ Լազարեվից։
Թղթակցութիւններ.—Նամակ Պարսկաստանից—Թաւրիզ։ Նամակ Ֆրանսիայից—Պարիզ։
Քաղաքական.—Թրքական գործերը։
Հեռագրներ։
Տեղեկատու։
Յայտարարութիւն։

Կ. ՊՈԼՍԻ ԱՆՑՔԵՐԸ

(«Նոր. դար.» հեռագրեր)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16 օգոստոսի.—Օգոստոսի 15-ին անկարգութիւնների ժամանակ սպանուած են օսմանեան բանկի գնդապետը և երկու ծառայող. գնդապետը ծանրապէս վիրաւորուած է։ Բանկի շէնութիւնը և ծառայողները պահպանւում են ոստիկանութեամբ և զօրքով։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Երէկուայ անկարգութիւնների ժամանակ Պերայում ոստիկանական վարչութեան մօտ պրոնուած մի ամբոխից հայերը ատրճանակներ ձգեցին, որով մեկ ժանդարմ սպանուած և միքանիսը վիրաւորուած են։ Ուրիշ տեղերում նոյնպէս ահռելի էին ձգտած։ Հայերը հրազէն էին պարզում ոստիկանութեան և զօրքերի վրայ օսմանեան բանկի և հարևան շէնութիւնների. նմանապէս և Գալաթիայում գտնուած անների միջից։ Այժմ ուսուցուած է, որ անկարգութիւնները սարքել են հայերը կոմիտեի միջամտութիւն յարուցանելու համար։ Արդէն միքանի օր էր, որ լուրեր էին տարածուած, թէ հայ յեղափոխական մանկաժողովը երիտասարդ-թուրքերի մանկաժողովի հետ միասին ինչ-որ բան է սարքում, բայց այդ լուրերին չէին հաւատում։ Երէկ պետութիւնների բոլոր դեսպանները հայ յեղափոխական մանկաժողովից նամակներ էին ստացել, որոնց մէջ հաղորդւում էր ոստիկայ բանի գործողութիւնների մասին։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Օսմանեան բանկը ներս խուժած հայերը սպանում էին բանկի շէնութիւնը յօդս ցրնդեցնել, այժմեամանակ, բանակցութիւններից յետոյ, նրանց թոյլ տրուեցաւ ազատ կերպով հեռանալ բանկի դիրեկտոր Վինցինաին պատկանեալ զրօսանեաւով։ Բանկը ծանր մնասներ չի կրել։ Այսօր գործերը վերսկսում են։ Երէկ անկարգութիւններ էին կատարուում Նամանատիս Բամպխչայում և Ենի-Կափուում և այդ անկարգութիւններն էլ տային էին սարքել։ Որքան յայտնի է, պիշերը բաւական խաղաղ է անցել։ Միքանի տեղերում հրապէններ էին պարզում։ Ոստիկանութիւնը հետևակ և ձեռել զօրքերի հետ բռնել էր փոզոյնները։ Միքանի օտարերկրեայ դեսպանատներ նաեւ կանչեցին պահպանութեան համար։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 17 օգոստոսի.—Հրատարակուած է հայոց պատրիարքարանի տեղապահի մի կոնդակը, որով բանադրում է բոլոր հայ յեղափոխականներին։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Երէկ օգոստոսի 15-ի պիշերը թուրքերը չարունակում էին հարձակել հայերին։ Գալաթիայում տների մէջ ապաստանած հայերը հրազէն էին պարզում պետարանների վրայ, որոնք իրենց կողմից խոզովին հրացան էին արձակում։ Սպանուած հայերի թիւը հաշւում են հարիւրներով, մինչև անգամ մօտ հազար հոգի։ Զօրքերի կողմանից անկարգներին անկարգներ են։

ԼՈՆԴՈՆ, 16 օգոստոսի.—Կ. Պոլսից հաղորդում են երէկուայ լուրից, որ երեկոյեան, այն ժամանակ, երբ օսմանեան բանկի դիրեկտոր Վինցինաը և ուրիշ դեսպանատան խորհրդական Մաքսիմովը սալլամանի պալատումն էին, պետիկալիթին տեղեկացաւ, որ օսմանեան բանկին ոիրած հայերը համաձայն են անձնատուր լինել այն պայմանով, որ իրենց թոյլ տրուի հետևնալ Թիւրքիայից։ Վինցինան և Մաքսիմովը գնացին բոլոր և բանկի լուսամուտից բանակցեցին խռովարարների հետ. վերջիններս յայտարարեցին, որ բանկին ոիրել են ոչ թէ նրա համար, որ գոյց տանեն սալլամանի կամ բանկի դէմ, այլ բողոքելու համար պետութիւնների դէմ, որոնք հայերին թողել են բոլոր բերմունքին։ Դիւանագիտի ուսմունքը նրանք կրկանձնեն։ Պայմանների ընդունուած են։ Այդ պիշերին հայերն անձնատուր եղան Վինցինային և Մաքսիմովին։ Իսկոյն և նրանց տարան պրօսանեաւը, ուր նրանք անկակացրին պիշերը։ Անգլիական պահակատար և Լիբրալական համբաւատար նաեւ պահպանում էին պրօսանեաւը։ Մինչև այժմ անհնարին է երէկուայ սպանուածների թիւը որոշել։ Միջամտութիւնը նրանց թիւը հաշւում է միքանի հազար հոգի։ Պոլմա-Բահչէի և Թոփխանի միջև պատնեշուած փոզոյնները պատերազմի դաշտի էին նմանում։ Այսօր քաղաքն ունի հանգիստ է։ Պէսօրից յետոյ անկարգութիւնները կրկնուեցան։ Գալաթիան և Պերան բռնուած են զօրքերով։ Հեծեալ պահապանները կրկնապատկուեցան։ Զօրքերի կողմանից անկարգներին անկարգներ են։

ՊԱՐԻԶ.—«Temps»-ին Կ. Պոլսից հեռագրում են օգոստոսի 16-ից, որ ուսուսական վերականգնած խաղաղութիւնը նորից խանգարուեցաւ կէսօրին։ Սբիւնահեղ բնակարանները Պերայի դիւանատան փոզոյնների կողմանից շարունակուում էին և երեկոյեան։ Զօրքերն անարգել կերպով հրացան էին արձակում անդէն տների վրայ։ Զոհերի թիւը 2,000-ից աւելի է։ Անցեալ պիշեր ընդհարումներ եղան Վասիլոի վրայ գտնուած միքանի պիւղերում։

Կ. ՊՈԼԻՍ. Օգոստոսի 16-ին, պիշերը, ուսուց դեսպանատան մօտ հրդեհ ծագեց։ Ուսուց պահակատեղից ամբ իջան 30 դինուած նաւատաղներ։ Խռովարարների մեծ մասը փախուած է։ Օգոստոսի 16-ին, առաւօտեան, մահմեդական ամբոխը երկաթուղու կայարանի հրապարակի վրայ Սամարուլում ապտնից 21 հոգի հայ արհեստաւորներ և բնակիչներ։

ԲԱՐԴՈՒՂԻՄԷՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՃԱՌԸ

Հետևեալ հրատարակուած հետևալներից ընթերցողը Կ. Պոլսում կատարուած սէպքերի մասին կարճ պատկերացում կ՚ստանայ։ Ընթերցողն իմանում է թէ ինչ փոփոխութիւններ են տեղի ունեցել Թրքերէնի պատերազմի անկումից յետոյ։ Երեում է, որ ազգասէր հայերի և խաղաղութիւնը սիրողների միաբերանի ցաւը ուսուցած խաղաղութիւնը չվերականգնեց։

Հետևալներից իմացանք, թէ երբեմն Պրուսայի առաջնորդ Բարդուղիմէոս եպիսկոպոսը ինչ չքաղաքական է ստացել, Նալրեան-էֆէնդին իր մատուցած ծառայութիւնների համար ինչպիսի պարգև։

Աւելի հետաքրքրելին ապօրինի պատրիարքական փոխանորդ Բարդուղիմէոս եպիսկոպոսի սալլամանին խօսած շնորհակալութեան ճառն է։ Այդ ճառը կարդալ է և Բարդուղիմէոս եպիսկոպոսը ամենևին խօսած չլինի, որ հետևական է, և այդ ոչ թէ նրա համար, որ խիստ ստրկական է, այլ նրա համար, որ Բարդուղիմէոսն այդքան արիութիւն և համարձակութիւն չէր ունենալ նոյն իսկ իր ստրկական զգացումներն արտայայտելու, ուր մնաց թէ սալլամանի առաջ ստրի վրայ կանգնելու և դեռ երկար ճառ խօսելու։ Ճառը գրուած է արևելեան-բիւզանդեան ոճով և տպուած։ Բարդուղիմէոս եպիսկոպոսը, ինչպէս տին ամիրաների ժամանակներում ընդունուած էր, աչքերը գետնին գարձրած, ձեռները կէս ծալած, կուչ եկած, երևի գետնին փռուելու, որ ի տարել առանձին հետաքրքրութեան ապացոյց է, և չի համարձակուել երկու խօսք միմեանց հետ կապել, իսկ նրա չարժումներից իմացել են, թէ ինչ է ասում։

«Գետեր. Վեստ.» թերթը մէջ է բերում Բարդուղիմէոս եպիսկոպոսի խօսած շնորհակալութեան ճառի բովանդակութիւնը իրեն պատրիարքական փոխանորդ հաստատելու առթիւ։

Շերդ Մեծութիւն, մինչդեռ Շեր ըստուկը տիւ և գիշեր աղօթում էր Աստծուն Շերդ Մեծութեան թանկագին կենաց համար, ժամանակաւոր խաոն ժողովը ընտրեց պատրիարքական փոխանորդ և հաստատուեց կայսերական իրադէպ։ Դէպի հայոց ազգը ցոյց տուած առանձին ողորմածութեան նշան եմ համարում Շերդ Մեծութեան կողմից ինձ շնորհուած առանձին ունկընդրութիւնը։ Այդ պատճառով թոյլ եմ տալիս ինձ յայտնելու իմ շնորհակալութիւնս ի դիմաց բոլոր հայերի։

Ինչպէս երկրին արեզակի ճառագայթներն անհրաժեշտ են նրան ջերմութիւն տալու համար, այնպէս էլ հայոց ազգին, որ ապրում է Շերդ Մեծութեան հովանաւոր ստկ իր հատուկ արմատութեամբ, անհրաժեշտ են Շեր ողորմածութիւնը և պաշտպանութիւնը, որոնք հայ ազգի համար կենսատու միջոցներ են։ Ինձ և իմ ընկերակիցներիս համար ոչ մի կասկած չկայ, որ Շերդ Մեծութեան ցանկութեան համաձայն կատարելով մեզ վրայ դրած պարքը, մեզ կըյաջողուի վաստակել Շերդ Մեծութեան հաճութիւնը։ Խնդրում եմ Աստուածանից Շերդ Մեծութեան համար կեանք՝ երկար տարիներ թագաւորելու։

Սալլամանը պատասխանում է մեծահոգութեամբ.

«Որ դուք պատրիարքական փոխանորդ էք ընտրուել, ինձ ուրախացնում է և ես կըշարունակեմ հովանաւորել իմ հպատակ հայերին, որոնք դէպի իմ կատարելութիւնս ածում են հաւատարիմ հպատակութեան զգացումներ։

Բարդուղիմէոս եպիսկոպոսը ատ այդ պատասխանում է.

Շերդ Մեծութեան հայ հպատակները բաղդաւորութեան և բարօրութեան են տասել Շեր կայսերական կառավարութեան բարձր հովանաւոր տակ։

Շեր գահը այսօր և ապագայում էլ կըլինի միշտ ողորմածութեան և պաշտպանութեան ապաստարան։ Հայերը միմիայն Շեր հովանաւորութիւն ու պաշտպանութիւն է, որ պահանջում են և խնդրում Շերդ Մեծութեան չարունակ ողորմածութիւնը։

Իսկ ինչ ինձ, ձեր ստրուկին է վերաբերում, ես իմ բոլոր գործողութիւնների մէջ կատարելագործում ամենաանկեղծ հաւատարմութեան զգացումով պէտի Շերդ Մեծութեանը։

Եւ ուրիշ կերպ անկարող եմ գործել։

Եթէ ինձ, Շեր մշտական ստրուկին յաջողուց վաստակել Շեր հաճութիւնը, այնուհետև ինձ էլ հարկաւոր չէ ուրիշ մեծ բաղդաւորութիւն և երանելիութիւն ոչ այստեղ և ոչ էլ գերեզմանից դէնը, հանդերձեալ աշխարհում։

Ուսս խերթն այս ճառը ստում է իր գործերն յայտնելով, իսկ մենք դիտենք, որ Խմիերլեանին ծրագրով ստղը Բարդուղիմէոս էլ ծնում։

ՆՈՑԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԵՐԻ ՀԱՆԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

(«Ռուս. գործ.» հեռագրեր)

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 15 օգոստոսի.—Կայսերական գրան մինիստրի հեռագիր Պետերհովից. Օգոստոսի 14-ին, հինգերորդ ժամին, կայսերական գնացքը հասաւ Վարշաւ Գրիվիալեանական երկաթուղու Գրագա կայարանի մօտ, ուր սպասում էին ընդհանուր-նահանգապետը, գինուորական և քաղաքացիական վարչական անձերը, սիկինները, պատուոյ պահնորդախումբ Վոլընի հետևակ գնդի լէյբ-գուարդիայից և Նորին Մեծութեան ուլանների գնդի սպաները։ Վագոնից դուրս գալով, Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Փէօդորովնան մտաւ աքքայական սենեակները, ուր հաճեց ընդունել ներկայացող սիկնանց, իսկ Թագաւոր Կայսրը, ծանուցագրի ընդունելով ընդհանուր-նահանգապետից, անցաւ պատուոյ պահնորդախմբի առաջով։ Այնուհետև Թագաւոր Կայսրին ներկայացան վարչական անձերը և պալատական սահմանուածները։ Այդ միջոցին առաջ բերին կայսերական արտասահմանեան գնացքը, որով Նորին Մեծութիւնները վերադարձ ժամին մեկնեցին Վիեննա։ Վարշաւի մօտ բոլոր ճանապարհին գնացքն ընթանում էր երկաթգծերի հետ զուգահեռաբար կանգնած զօրքի «ուռա» ազդակների և երաժշտախմբի նուագած հիմնի ձայների ուղեկցութեամբ։

ՎԻԵՆՆԱ, 14 օգոստոսի.—Կայսրի և Կայսրուհու ընդունելութեան համար պատրաստութիւնները բոլորովին վերջացած են։ Հիւսիսային կայարանը զարդարուած է կանաչով և ռուսական ու աւստրիական զրօշակներով։ Կայսերական սենեակների մուտքն ու ելքը ծածկուած են փառահեղ ամպհովանիներով։ Երկաթուղու կայարանից մինչև Բուրգ, ուր նշանակուած է Նոցին Մեծութիւնների օթեանը, փողոցների երկու կողմից, 3 կիլոմետր տարածութեամբ անընդհատ գծով սիներ են շարուած ռուսական և աւստրիական զրօշակներով, Կայսերական թագերով, Նոցին Մեծութիւնների անուանց սկզբնատառերով։ Սիւներն իրար հետ միացած են կանաչով և ծաղիկներով։ Ասպետրնեան կամրջի երկու կողմից ռուսական պետանշաններ են բարձրանում։ Զվարգնեբերդի հրապարակում, 50 քայլ տարածութեամբ, շինուած են ոհտակին յարմարական կամարներ ամպհովանիներով, որոնց վրայ աչքի են ընկնում ռուսական և աւստրիական արծիւներ։ Ինդ-շարասէի վերջում փողոցի միջով կանաչներ են անցկացրած։ Բոլոր զարդարանքները սպիտակ գոյն ունին։ Շատ տներ զարդարուած են։ Փողոցներում անուանոր կենդանութիւն է տիրում։ Հիւրանոցները լիքն են եկուորներով։

ՎԱՐՇԱՒ, 16 օգոստոսի.—Ամբողջ տեհական մամուլը խորը զգացուած յօդուած-

ԵՐԵՎԱՆ.—Հոկտ. 21-ին Մաշտոցյան հրապարակում տեղի ունեցավ Երևանի ռազմական ուսումնարանի 1896/97 ուսումնական տարվա շրջանավարտների երդման հանդիսավոր արարողությունը։ Ներկա էին զորքերի հրամանատար գեներալ-լեյտենանտ Ա. Ա. Լոմ-Դալագանը, զորամասերի հրամանատարներ, զորքերի պետեր, քաղաքացիական իշխանությունների ներկայացուցիչներ, ուսումնարանի սաների ծնողներ, հրավիրված հյուրեր, ինչպես նաև մեծաքանակ հանդիսատես։ Ուսումնարանի սաները, որոնք ներկայացնում էին հետևակի, հեծելազորի և հրետանու շարքերը, ուսումնարանի դրոշի տակ շարվելով հրապարակում, ողջունեցին զորքերի հրամանատարին։ Ապա ուսումնարանի պետ գնդապետ Ա. Ա. Լոմ-Դալագանը ընթերցեց ցարական հրամանագիրը, որով ուսումնարանի սաները ընդունվում էին զորքերի մեջ որպես սպաներ։ Ընթերցումից հետո նա ողջունեց նորընծա սպաներին և հորդորեց նրանց միշտ հավատարիմ մնալ ցարին և հայրենիքին։ Ապա սկսվեց երդման արարողությունը։ Նորընծա սպաները, մոտենալով սեղանին, որի վրա դրված էին Ավետարանը և զինվորական երդման տեքստը, կարդացին երդումը և ստորագրեցին։ Երդման արարողությունից հետո ուսումնարանի սաները շարվեցին սյունով և երգելով զորքերի առջևից անցան։ Հանդիսությունը տևեց մոտ երկու ժամ։

ԵՐԵՎԱՆ.—«Ստամբուլ» թերթի 16-ի համարում կարդացինք հետևյալ հեռագիրը Կարսից։ Հոկտեմբերի 15-ին Կարսի նահանգապետ Ռեշիդ փաշան ընդունելություն էր տվել իր պալատում։ Ներկա էին նահանգի բոլոր պաշտոնյաները, ինչպես նաև հայ հոգևորականության ներկայացուցիչները։ Ընդունելության ժամանակ Ռեշիդ փաշան ասել է, որ ինքը հայերի հանդեպ ոչ մի վատ զգացմունք չունի, ընդհակառակը, նա ցանկանում է, որ հայերը ևս ապրեն խաղաղ և երջանիկ կյանքով։ Ռեշիդ փաշայի այս խոսքերը ոգևորեցին ներկաներին, և նրանք սկսեցին ուրախ բացականչություններ անել։ Ռեշիդ փաշան, տեսնելով այդ, ասել է, որ ինքը ոչ մի ուրախության նշան չի տեսնում, քանի որ հայերը դեռ չեն ստացել իրենց պահանջած բարենորոգումները։ Ռեշիդ փաշան ավելացր

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(«Նոր-Դար»-ի խմբագրին)

ՊԱՐՈՆ ԽՄԲԱԳԻՐ,

Ես ուրախ եմ, որ «Նոր-Դար»-ի մէջ տպագրուեցաւ Հայաստանի պատմութեան ուրուագիծը, որ ես կազմել էի Ռուսերէն լեզուով։ Ես ուրախ եմ, որ այդ ուրուագիծը հետաքրքրեց ձեր ընթերցողներին։ Ես ուրախ եմ, որ ձեր ընթերցողները ցանկանում են ծանօթանալ Հայաստանի պատմութեան մանրամասնութիւններ

Սայիդ-Բեն Համիդին։ Ասկարը, այսինքն տեղական զօրքերը, որոնք պաշտպանում են Սայիդ-Քալիդին, վերջնիս 1893 թ. գահը տիրելու անաջող փորձերից վերջը զինուորական գործի մէջ վարժուեցան անգլիական սպաների առաջնորդութեամբ և ներկայումս աւելի զօրեղ այժ են ներկայացնում։ Գիշերը խաղաղ անցաւ։ Պալատի առաջ եղած հրապարակը գտնւում է Սայիդ Քալիդի տիրապետութեան ներքոյ, որի թնդանօթները սպառնում են պալատի դէմ խոթուխո ձգած անգլիական թնդանօթադիքներին։ Անգլիական զօրքերը հրամանի են սպասում։

Օգոստոսի 14-ին Զանզիբար ժամանեց «Ս. Ջէորջ» մարտանաւը և ապ հանեց 200 զինուոր։ Հասաւ նաև անգլիական «Ռինկէօն» մարտանաւը։ Սայիդ-Քալիդի զօրքի թիւը, որ պահում են պալատն ու ամրութիւնը, հասնում է մինչև 1,500-ի։

Սուլթանի մահն աւելի չուտ հետևեց, քան մինիստր-նախագահի և անգլիական հիւպատոս Կևի պալատ գալը, որոնք չուտպել էին դէպի պալատ անթարեյաջող հիւանդութեան առաջին լուրն առնելուն պէս։ Կևի և Սայիդ-Քալիդի միջև, որը յաջողեցրել էր իրեն սուլթան հրատարակելու, երկարատև խորհրդակցութիւն տեղի ունեցաւ։ Քալիդը վճռապէս մերժեց պալատ թողնելը և յայտնեց, որ աւելի չատ կըմեռնի։ Քալիդի ոյժերը լաւ զինուած են և բաղկացած են 2,500 մարդուց, որոնց թւում 900 տեղական զինուոր կայ։ Սայիդ-Քալիդին ուղարկուած սպառնագրում ասուած է, որ եթէ մինչև հետևեալ օրուայ առաւօտեան 9 ժամը դրօշակը ցած չի թողնիլ և անպայման անձնատուր չի լինիլ, պալատը կը ռմբակոծուի։ Անգլիահպատակներին առաջարկուած է մինչև վաղը առաւօտեան ժամը 8-ը տեղափոխուիլ անգլիական նաւը։

ԼՈՆԴՈՆ.—Տեղակ չրջաններում հնթադրում են, որ Զանզիբարի սուլթանը թունաւորուած է։

ՋԱՆԶԻԲԱՐ.—Սուլթանի պալատն ու մաքսատան շինութիւնը օգոստոսի 15-ին աւերակ դարձան։ Ռմբակոծութեան ժամանակ, սուլթանին պատկանող չոգենաւը թնդանօթ էր արձակում ագ. պատերազմական նաւերի վրայ, բայց նրանք միջից արաքեցրին չոգենաւը։ Սայիդ-Քալիդը և նրա զօրքի հրամանատար Սաւեսը փախան։ Անգլիական նաւատորմիղը զբաղուած են պալատի հրդեհը հարգցնելով և Սայիդի ընկած կողմնակիցների դիակները հաւաքելով։ Քաղաքի չրջակայքում շարունակւում են մասնաւոր կռիւները։ Քաղաքի փողոցները բռնուած են Սայիդ—Քալիդին չմիացող 400 զինուորներով և 40 ծովային զինուորներով Ռէյկս կապիտանի առաջնորդութեան ներքոյ։

Սայիդ-Քալիդի պալատի ռմբակոծութիւնը սկսուեց առաւօտեան ժամը 9-ից և տևեց 50 րոպէ, որի ժամանակ անգլիական պատերազմական նաւերը խիստ ռմբակոծում էին։ Սայիդ—Քալիդի լաւ զինուած կատակիցները մինչև վերջը պատնէշների ետև պաշտպանում էին խիստ կրակից։ Կորուստը անյայտ է. մանրամասնութիւնները ստացուած չեն։ Ինչպէս ասում են, Սայիդ-Քալիդը գերի է բռնուած։

ԲԵՒՆ.—Դրականական և արուեստագիտական սեփականութեան պահպանութեան միջազգային ժողովը հաւանութիւն տուեց պահպանելու հեղինակութեան իրաւունքը՝ հիվինակի մահից յետոյ 80 տարի։

ՆԻՒ-ԻՕՐԿ.—Օգոստոսի 16-ին ժամանեց Լի-Հունգ-Չանգը։

ՔՅՕԼՆ, 18 օգոստոսի, «Köliusche Zeitung»-ի Զանզիբարից ստացած տեղեկութեան համաձայն, գերմանական հիւպատոսը մերժել է Անգլիային յանձնելու Սայիդ-Քալիդին և նրա կուսակիցներին։

ՆԻՒ—ԻՕՐԿ.—Հաղորդում են, որ Քլիվլէնդը հրաման է տուել «Bankraft» փոքր նաւին դէպի Թիւրքիա մեկնելու։

ՆԻՓՆԻ-ՆՈՎԳՈՐՈԴ, 19 օգոստոսի. — Անսովոր չոգեր են։ Հասարակութեան զալը չարունակւում է։ Հասարակ օրերը ցուցահանդեսում լինում են մօտ 15 հազար այցելուներ։ Պարկեշտները, ի նկատի ունենալով աշխատանքների վերջանալու մօտ լինելը, ժամանակամիջոցից վաղ կրկայատարուելին։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Օգոստոսի 18-ի գիշերը, արտաքին գործերի միեիսար Թևֆիկ փաշան ներկայացաւ աւստրիա-ունգարական դեսպանին և յանձնեց Գրան պատասխանները, նրան արուած վերջին առաջադրութիւնների առթիւ։

ՆԻՒ-ԵՕՐԿ.—Թոկիոյից հաղորդում են, որ Ճանաւնգում, Շինատանում, անկարգութիւնները են առաջ եկել, ուղղուած քրիստոնեաների դէմ։ 1000 չինացիների մի խումբ, որ պատկանում է մի գաղտնի ընկերութեան, ատերել է կաթոլիկական 30 միսիա։ Շինական կառավարութիւնը զօրք է ուղարկել կարգը վերականգնելու համար. չատ մարդիկ զոհուել են, այդ յայտնի չէ։

ԲԵԼԳՐԱԴ.—Լրագրերի հաղորդած այն լուրը, թէ թագաւորի դէմ դաւագրութիւն է սարքուած, հիմքից զուրկ է։ Նրանք այդ լուրը կապել են թագաւորի ագիւտանա փոխ-գնդապետ Շիրինի հեռացնելու հետ, որին չատ մեծ նշանակութիւն է տրուած։

ԼՈՆԴՈՆ. — Զանզիբարից ստացուած պաշտօնական հեռագիրը հաստատում է սուլթանի պալատի ռմբակոծութիւնը, աւերացնելով, որ թնդանօթագրութեան ժամանակ վիրաւորուել է մի անգլիացի։ Սայիդ-Քալիդի զօրքի կորուստը նշանակուր է։ Անգլիացիները սուլթան հրատարակեցին հանդուցեալ սուլթանի հօրեգբօր որդի Համիդին։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Հրատարակուած է սուլթանի իրադէն, որով կրետացիներին գիջումներ են տրում պետութիւնների դեսպանների և արտաքին գործերի մինիստրի միջև կայացած համաձայնութեան հիման վրայ։

Խմբագիր հրատարակիչ՝

ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Մարգոսար № 1 գնացքը Բագուից Թիֆլիս գալս է գնում ցերեկուայ 2 ժ. 30 ր., Թիֆլիս հասնում է առաւօտեան 8 ժ. 21 ր.։ Թիֆլիսից Բաթում գնացքը է գնում առաւօտեան 9 ժ. 30 ր., Բաթում հասնում է երեկոյեան 9 ժ. 45 ր.։

Մարգոսար № 3 գնացքը Բագուից Թիֆլիս գալս է գնում գիշերուայ 11 ժ. 5 ր., Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան 5 ժ. 50 ր., Թիֆլիսից Բաթում գնացքը է գնում երեկոյեան 6 ժ 50 ր., Բաթում հասնում է առաւօտեան 8 ժ. 15 ր.։

Մարգոսար № 2 գնացքը Բաթումից Թիֆլիս գալս է գնում առաւօտեան 9 ժ. 40 ր., Թիֆլիս հասնում է երեկոեան 9 ժ. 55ր., Թիֆլիսից Բագու գնացքը է գնում գիշերուայ 10 ժ.50 ր.,Բագու հասնում է ցերեկուայ 4 ժ. 40 ր.

Մարգոսար № 4 գնացքը Բաթումից Թիֆլիս գալս է գնում գիշերուայ 11 ժ. ր., Թիֆլիս հասնում է ցերեկուայ 12 ժ. 25 ր.։ Թիֆլիսից Բագու գնացքը է նում ցերեկուայ 1 ժ. 10 ր. Բագու հասգնում է առաւօտեան7 ժ. 30 ր.։

Մարգոսար № 7 գնացքը Թիֆլիսից Բորժոմ գալս է գնում ցերեկուայ 3 ժ. Բորժոմ հասնում էրեկոյեան 8 ժ. 35 ր։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԱԲՈՒԼԵԻ
ՓԱՇԱՆ ՀՈՎԻՒ
(արեւելեան զրույց)
Թարգ. Տ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ
ԳԻՆՆ Է 10 ԿՈՊ.
Վաճառ. բոլոր գրավաճ. 3—3

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԼՈՒՐՑՈՒԼ
ԳԱՐՓԻՄԵՐ ՊԻԵՐԻ
ԻՄ-ԻՄ
ՍԱՊՈՆՈՎ
Եւ սրիշ սապոնով չէք լուացուիլ։
ԳԻՆԸ 20 Կ. ԿՏՈՐԻ ՀԱՄԱՐ
Կարելի է առնել բոլոր դեպանոներում, գիպտեկային և պարֆիւմերային խանութներում։
Պահեստը Թարկովում, Պասաժ
Գ. ՈՒՆԱՆՈՎԻ մօտ
(M) 10 — 9

ՍԱՆՏԱԼ ՄԻԴԻ
SANTAL MIDY
Պարիզի դեղագործի պատրաստած, է Թոյլատրուած է Ռուսիայում։ Նոր կապսիւլների մէջ պարունակւում են մարսը սանտալի էսանցիա։
Պահեստն է Ռուսիայի գլխաւոր դեպաններում։
(M.) 33 — 15

(M) 32 —31

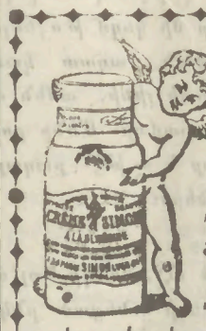
Բարձր պատկարի կանայք, ինչպէս և գիւղական կանայք, որոնք դերատանուհիները հրաժարուելին գործածել ԿՈՑԼԴ-ԿՐԵՄ (CoId-Créme), որ պատճառում է իւղալի տեսք է տալիս դէմքին։ Դրա տեղ նրանք գործ են ածում CREME-SIMON (Կրեմ-Սիմոն) դեղիկ հոտ ունեցող պատրաստութիւնը, որ երբէք չէ փչանում և պնդացնող ու փափկացնող յատկութիւնների հետ միասին ատ ելութիւն ունի պահպանելու դէմքի գոյնի չնորհալութիւնն ու երիտասարդական թարմութիւնը։
LA POUDRE SIMON (Պուդր Սիմոն) LE SAVON ALA CREME SIMON (Օճառ Սիմոնի) ունին նոյն հոտը և լուացնում են նրա պարմանալի յատկութիւնները։
I. SIMON., 13 rue Grande Bateiére, PARIS Մատ-մատ վաճառում է վարսավիրների, պարֆիւմերների և վեղապրծների մօտ։
(M.) 15—15

ՎԱՃԱՌԻՄ ԵՆ,

Փոնոգրաֆներ, դրամոֆոններ, որոնք ատապատած են անմիջապէս Ամերիկայից։
Նմանապէս փոնոգրամմաներ և բրանկներ։ Отдѣленіе А. БЕРГА. ОДЕССА, Полицейская 29 кв. 5.
(664) 3—2

ԵՐԵՒԱՆԻ Նորպ քաղաքամասի միպատան երկրես դպրոցների համար հարկաւոր են պնդապատ ատաղձներ և ատաղձուհի. դանկացողները թող պիտին հողարարձութեամբ։
(658) 2—2

ԱՒԵՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԻ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
ՏԱՄՆՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Աւետրական Կուրսերի նպատակն է մանկավարժական աւետրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական նպատակներով տմուտ հաշուապահներ։ Ուսուցիչներն առանում են առանձին։

Աւանդելի առարկաները որոնք են 1) Աւետրական Տնտեսութիւն, 2) Աւետրական Թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուաբանութիւն համրիչի վրայ, 5) Աւետրական իրաւագիտութիւն, 6) Աւետրական և մարտնոյի կանոնադրութիւն և 7) Գեղագրութիւն, (վատ ձեռքի — почеркъ — ուղղելը)։

Ուսումն սկսուելու է սեպտեմբերի 16-ից։ Ընդունելութիւնները սեպտեմբերի 2-ից, ամէնայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը և երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսերի հիմնարկի բնակարանում, Սուրբ-լանում, Ալէքսանդր Փրիպոնովի տանը, № 9, Սերպիևսկայա և Նատարնայա փողոցների անկիւնում։ Ծրագրերն ու կանոնները կարելի է առանալ 2 Ր Ի Պ Է Ս նկր, Ծաւիանովների բանկային գրասենեակում և կուրսերի հիմնարկի բնակարանում։ Օտարազգացիները դիմում են կուրսերի հիմնարկին.—въ Тифлисъ, С. П Мануэльянцу.
(667) 25—16

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱԿԱՆ ԱՅԼԲՈՄՆԵՐԻ ԵՒ ԿԱՇԵՊԼԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԱՒԱԶԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ

ԲԵՐՆԱՐԴ ՄԻԵԼՈՎԻՉ, ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

—գոյութիւն ունի 1880 թուականից—

ԳՈՐԾԵՐԱՆԻ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿԸ ԴՐՍՏԿԻՆ ՓՈՂ. № 2.

Ոչ թէ միայն օտարազգացի վաճառականների, այլ գրեթէ ուղղակի գործածողների հետ անմիջական կապ հաստատելու և ամէնքին հնարաւորութիւն տալու համար մեր բոլոր ապրանքները գնելու ամէնահարուստ և բազմազան ընտրութեամբ ուղղակի մեր գործարանից և գործարանի գներով մենք վճռեցինք սոյն թուականից նաև հատով վաճառել մեր գործարանում պատրաստուող բոլոր ապրանքները։

Գործարանը պատրաստում է հետեւեալ ապրանքները. զանազան ալբոմներ, լուսանկարչական պատկերների, օտանուշների և նկարչութեան համար, արձանագրութիւնների, մինիատիւրական և մանրահիների պարտ-փեչեներ, ամէն տեսակ թղթատուփեր, պորտ-մոնէ, բաճկոններ, դեղիկներ, լարտսիգարներ, պորտ-վիզիտներ, նեստեսերներ, ծոյատարներ, ճանապարհի պայուսակներ, չրջանկներ և այլն, և այլն ամենահմայ գնանոցներից մինչև ամենաթանկ գնանոցները։

Լիակատար եւ մանրամասն պատկերազարդ պրէյս-կուրանտ, ամէն տեսակ մանրամասնութիւններով և նկարներով, գործարանը լոյս կընծայէ մօտաւորապէս սոյն տարուայ օգոստոսի 1-ին և անմիջապէս կուղարկուի 7 կոպ. մարկով։

Ճանկացողներին խնդրում ենք գիմել մեզ վերոյիշեալ հասցէով։
(M.) 4—4

BATEAUX a VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET Cie

ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

„Ն. ՊԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.“

Կանոնաւոր և ուղիղ երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՒՑ ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԹՈՒՄԻՒՑ ՄԱՐՍԷԼ, երկու շաբաթը մի անգամ։

Բաթումից Մարսէլ գնալիս մանում է Տրապիզոն, Սամսոն և Գալիս բազարները։

Բաթումից գուրս է գալիս չորեքշաբթի, 21 օգոստոսի (2 սեպտեմբերի «Սիրկասի» շոգենաւը, նաւապետ՝ Բոշէլ։

Բաթումից Պարիզ հաղորդակցութեան տոմսակները սովորական գիջումն ունին։ ապրանք յանձնելու կամ ճանապարհորդութեան վերաբերեալ տեղեկութիւնները տանալու համար գիմել՝

Բաթումում—պ. ՎԻԿՏՈՐ ԴԱՐՆՈՑԻՆ, Նաւերեժնայա։
Թիֆլիսում—պ. ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԵԱՆԻՆ, Սիօնի փողոց, քարվանս. Դէորգ ագայի բազուում—պ. Սամսէլ Թիլդրաեանին, Գալիբեակինսկայա հրապարակ։
Նովոռոսիյսկում—պ. ԼՈՒԻ ՌԵՆՈՑԻՆ։
656) 20—2

Тифлисъ Дозв. цензурою 20-го Августа 1896 г. Տպարան Ա. Մելիք-Շահնազարեանցի։ Типогр А. О. Меликъ-Шахназаріанца, Воронц. Набережн. церковный домъ